

Nr 67.

Ankom till riksdagens kansli den 19 april 1932 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till säkerhetsanordningar till ledning för fiskefartyg m. m.

(3:e avd.)

I den till riksdagen den 4 januari 1932 avlätna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov för budgetåret 1932/1933 har Kungl. Maj:t i avseende å tionde huvudtiteln, innefattande anslagen till handelsdepartementet, föreslagit riksdagen (punkt 59 av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över handelsärenden samma dag) att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, till säkerhetsanordningar till ledning för fiskefartyg för budgetåret 1932/1933 beräkna ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 11 mars 1932 dagtecknad proposition, nr 213, vilken hänvisats till statsutskottets förberedande behandling, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för sammna dag, föreslagit riksdagen att

dels till säkerhetsanordningar till ledning för fiskefartyg för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor,

dels ock medgiva, att fiskefyren Stora Oset i västra lotsdistriktet må på i statsrådsprotokollet angivna villkor övertagas av statsverket.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

I anledning av två vid 1931 års riksdag väckta likalydande motioner (I:107 och II:244), vari hemställts om utredning angående dels statens övertagande av fiskefyror, dels ock tillgodoseendet genom statens försorg av fiskerinäringens behov av övriga säkerhetsanstalter till sjöss, uttalade riksdagen i skrivelse den 29 april 1931, nr 167, bland annat, att riksdagen icke kunnat undgå att finna de för en dylik utredning anförda skälen värda beaktande. Riksdagen framhöll härvid särskilt de små ekonomiska förhållanden, vari fiskarbefolkningen levde och som gjorde det hart när omöjligt för flertalet av dem att själva bekosta de säkerhetsanstalter, varom fråga vore. Det ville på grund härav synas riksdagen skäligt och billigt, att statsmakterna trädde hjälpande emellan, och riksdagen förutsatte, att Kungl. Maj:t hade sin uppmärksamhet riktad på

spörsmålet. Riksdagen ansåge sig alltså kunna förvänta, att Kungl. Maj:t läte genom vederbörande myndigheter undersöka, i vilken omfattning och på vad sätt staten borde lämna bidrag för ändamålet.

Sedan lotsstyrelsen och lantbruksstyrelsen på grund av riksdagens berörda uttalande den 21 maj 1931 anmodats att gemensamt verkställa utredning rörande det av riksdagen avsedda spörsmålet samt därefter till handelsdepartementet inkomma med yttrande och det förslag, som kunde av utredningen föranledas, hava ämbetsverken den 1 februari 1932 avgivit betänkande med förslag i förevarande ämne.

Ämbetsverkens utlåtande återfinnes å sid. 2—9 i statsrådsprotokollet och utmynnar i en hemställan, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att *dels* anvisa till ombyggnad av fiskefyren Saltärna 5,700 kronor, till ombyggnad av fiskefyren å Listershuvuds östra udde 5,000 kronor, till utläggande av en klockboj vid Tärnö 3,500 kronor samt till underhåll och drift av följande fiskefyror: Våtnäsudde, Gillingsören och Haganäs inom *nedre norra lotsdistriktet*, Tvikubb, Ängsö och Vindbådan inom *mellersta lotsdistriktet*, norra och södra Rönneskär, norra och södra Kittelskär samt de föreslagna fyrarna Saltärna och Listershuvuds östra udde inom *södra lotsdistriktet* ävensom Måholmen, Hönöhuvud, Hönöklåva och Valskär inom *västra lotsdistriktet* 2,200 kronor, *dels ock* besluta, att fiskefyren Stora Oset i västra lotsdistriktet skall på vissa villkor övertagas av statsverket.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Det ligger i sakens natur, att idkarna av fiske vid rikets kuster även hava gagn av de fyror och andra säkerhetsanstalter, som genom lotsverkets försorg därstädes finnas anordnade. Emellertid måste fiskarena vid yrkets bedrivande ofta taga sig fram i farvatten, som ligga utanför de allmänna sjöfartslederna. Härvid har framstått som ett oavvisligt behov för dem att äga vägledning av fyror och andra säkerhetsanstalter. Som framgår av den i ämnet verkställda utredningen är det också ett betydande antal fyror, som kommit till stånd huvudsakligen av hänsyn till fiskets behov. Det sammanlagda antalet sådana fyror uppgår till 105. Till stor del hava kostnaderna för anordnandet av dessa fyror liksom för deras drift och underhåll åvilat fiskarena själva. Ehuru ifrågavarande kostnader förhållandevis icke uppgå till några stora belopp, är det särskilt med hänsyn till det betryckta ekonomiska läge, vari fiskarebefolkningen som regel befinner sig, förenat med kännbara ekonomiska uppoffringar för dessa yrkesutövare att vidmakthålla och i erforderlig omfattning utbygga de sjösäkerhetsanordningar, varav de för sitt yrke äro i oundgängligt behov. På grund härav finner jag motiverat, att staten på ett eller annat sätt träder hjälpende emellan i vad gäller kostnaderna för fiskefyrorarnas anordnande och skötsel samt för andra säkerhetsanstalter till sjöss för fiskerinäringens behov.

I ämbetsverkens utlåtande i ämnet hava angivits vissa principiella synpunkter beträffande den omfattning, i vilken staten skulle lämna sådan ekonomisk medverkan. I enlighet med dessa synpunkter skulle de minsta fiskefyrarna av starkt begränsad lokal karaktär i detta avseende lämnas åsido. Kostnaderna för dylika fyrar skulle alltså liksom hittills bäras av fiskarena själva. Vidare skulle kostnaderna för vissa hamnfyrar, som tjäna fiskets behov, bestridas enligt hittills tillämpade grunder. Enligt ämbetsverkens uttalande borde statens ekonomiska medverkan avse endast sådana säkerhetsanstalter till sjöss för fiskets behov, som betjäna ett mera avsevärt antal fiskare även utanför den ort, där vederbörande fyr eller säkerhetsanordning är belägen.

Mot dessa principiella utgångspunkter för bedömande av omfattningen utav statens stödjande verksamhet på nu förevarande område har jag icke någon erinran att göra. Vad särskilt beträffar de förut omnämnda fiskefyrarna av starkt begränsad lokal betydelse, äro dessa som regel av så enkel beskaffenhet, att kostnaderna för deras anordnande och underhåll icke torde i detta sammanhang behöva tagas i betraktande.

Beträffande formen för statens hjälpverksamhet på detta område är ämbetsverkens förslag av den principiella innebörd, att sådana fyrar, som enbart tjäna fiskets behov, skulle kvarbliva i deras ägo och vårdnad, som nu innehava fyrarna i fråga, men att från statens sida skulle utgå bidrag till täckande helt eller delvis av fyrarnas drift- och underhållskostnader. Däremot skulle sådana säkerhetsanstalter, som äro av betydelse *även* för den allmänna sjöfarten, övertagas av lotsverket. Vad angår statsbidragens storlek, hava ämbetsverken föreslagit, att bidragen som regel skulle utgå med ett mot hela kostnaden svarande belopp. Emellertid kunde fall även tänkas, då bidragen borde göras mindre, varför förekommande ansökningar borde ägnas en noggrann prövning från fall till fall.

Med utgångspunkt från nu angivna principer hava ämbetsverken, som förut nämnts, för budgetåret 1932/1933 beräknat ett anslagsbehov av dels 14,200 kronor till ombyggnad respektive nyanskaffning av två fyrar och en klockboj, vilka säkerhetsanstalter skulle utan ersättning överlätas på vederbörande intressenter, dels ock 2,200 kronor till drift och underhåll av sammanlagt 16 fiskefyrar i enskild ägo. Allenast en fyr — Stora Oset i västra lotsdistriktet, vilken nu äges av Öckerö fiskare gemensamt — skulle enligt förslaget övertagas av statsverket, vilket skulle ske på villkor att den avstodes utan ersättning och utan att markarrende behövde erläggas. Årskostnaden för sistnämnda fyr skulle täckas av lotsverkets ordinarie förslagsanslag.

Enligt förslaget skulle hithörande spørsmål omhänderhavas av lantbruksstyrelsen med biträde i vissa angivna hänseenden av lotsverket.

Den sålunda verkställda utredningen och det förslag, som av ämbetsverken avgivits, hava av statskontoret lämnats utan erinran. För egen del finner jag emellertid vissa kompletterande utredningar vara erforder-

liga, varjämte enligt min mening det framlagda förslaget i vissa hänseenden bör bli föremål för ytterligare överväganden, innan ett slutligt ställningstagande till den föreliggande frågan kan äga rum. Framhållas må sålunda, att utredningen icke lämnar material till ett fullständigt bedömande av behovet av fiskefyrrar och andra sjösäkerhetsanstalter för fisket. Icke heller på alla de punkter, där framställning föreligger om förbättrade dylika säkerhetsanstalter, hava ämbetsverken för närvarande ansett sig kunna framlägga förslag eller beräkningar, ägnade att möjliggöra en överblick över de ekonomiska konsekvenserna av statens medverkan på området enligt av ämbetsverkan angivna principer. Den i utlåtandet hävdade meningen, att staten i regel borde påtaga sig hela kostnaden för fiskefyrrarnas drift och underhåll, synes mig icke utan vidare kunna godtagas. Det vill snarare förefalla rimligt, att fiskarena själva som regel finge bära någon del av drift- och underhållskostnaden och att statens medverkan alltså begränsades till bidrag till dessa kostnaders täckande. Lämpligheten utav att fyrrar och andra säkerhetsanstalter ombyggas respektive anskaffas med anlåtande av statsmedel för att sedermera, såsom ämbetsverken synas ha förutsatt, överlåtas till de enskilda intressenterna, synes mig ock kunna ifrågasättas. Slutligen ställer jag mig tveksam till förslaget om att hithörande frågor skulle i första hand omhänderhavas av lantbruksstyrelsen. Så vitt nu kan bedömas förefaller det mera ändamålsenligt, om lotsstyrelsen, som i egenskap av centralt förvaltningsorgan för fyrväsendet besitter erforderlig sakkunskap på området, övertog ansvaret för dessa frågor närmaste handläggning med biträde av lantbruksstyrelsen i vad avser de speciella synpunkter, som för fiskets vidkommande äro att taga i betraktande.

Ehuru ytterligare utredningar och övervägande rörande hithörande spörsmål sålunda torde vara i skilda hänseenden erforderliga, innan ett slutligt ställningstagande kan äga rum, torde med hänsyn till önskvärdheten att snarast kunna i särskilt trängande fall bereda fiskarebefolkningen sådana lättnader, som nu avses, likväl bära av nu pågående riksdag äskas medel för ändamålet. Jag utgår därvid ifrån, att ett beslut av riksdagen angående anvisande av sådant anslag icke föregriper prövningen av frågan, huruvida och på vad sätt staten skall framdeles lämna ekonomiskt stöd på ifrågavarande område.

Under nu angivna förutsättning tillstyrker jag, att förslag föreläggas riksdagen att ställa medel till Kungl. Maj:ts förfogande för lämnande av bidrag, på sätt Kungl. Maj:t efter närmare prövning må finna lämpligt och ändamålsenligt, till drift och underhåll av fiskefyrrar eller andra sjösäkerhetsanstalter för fiskets behov samt för vidtagande av förbättringar å dylika anstalter.

Vad angår storleken av det anslag, som bör för ändamålet av riksdagen begäras, synes mig detta bära begränsas till det belopp, 10,000 kronor, som i statsverkspropositionen beräknats för budgetåret 1932/1933. Inom ramen

av detta belopp torde de mest framträdande behoven av bidrag till drift- och underhållskostnader för fiskefyrrar under nästa budgetår liksom av förbättringsarbeten kunna rymmas.

Mot ämbetsverkens förslag om statens övertagande på vissa villkor av fyren Stora Oset har jag intet att erinra.»

Såsom ovan erinrats, anförde sistlidet års riksdag i sin skrivelse nr 167 i anledning av Kungl. Maj:ts under tionde huvudtiteln gjorda framställning angående anslag till säkerhetsanstalter för sjöfarten jämte i ämnet väckta motioner, bland annat, att riksdagen ansåge det skäligt och billigt, att statsmakterna trädde hjälpande emellan på det område, varom fråga nu är.

*Utskottets
yttrande.*

Beträffande den omfattning, i vilken staten bör lämna ekonomisk medverkan, har utskottet icke haft något att erinra mot vad som i förevarande proposition angivits i anledning av riksdagsskrivelsen ifråga. Utskottet får härutinnan och beträffande formen för statens hjälpverksamhet helt ansluta sig till vad propositionen i ämnet innehåller.

Då utskottet likaledes ansett sig böra tillstyrka anvisandet av det äskade anslagsbeloppet samt ej funnit anledning till erinran mot förslaget om statens övertagande på vissa villkor av fyren Stora Oset, får utskottet alltså hemställa,

att riksdagen må

a) till säkerhetsanordningar till ledning för fiskefartyg för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor; samt

b) medgiva, att fiskefyren Stora Oset i västra lotsdistriktet må på i statsrådsprotokollet över handelsärenden den 11 mars 1932 angivna villkor övertagas av statsverket.

Stockholm den 19 april 1932.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Kvarnzelius, Lindblad, Widell, Olof Olsson, Bergqvist, Nilsson* i Malmö, *Svensson* i Kompersmåla. *Johansson* i Fredrikslund, *Asplund, Bergström, Andersson* i Eliantorp och *Hellberg*; samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Råstock, *Jansson* i Falun, *Benglsson* i Norup, *Holmgren, Ericsson* i Stockholm, *Olofsson* i Digernäs, *Nilsson* i Örebro, *Lindskog, Ward, Persson* i Falla och *Hollertz*.